

STORTINGET

Innst. 314 S

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:218 S (2025–2026)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Erling Sande, Bengt Fasteraune og Ole Herman Sveian om ei treårig lærarutdanning som bidreg til fleire kvalifiserte lærarar i norske klasserom

Til Stortinget

Innledning

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- Stortinget ber regjeringa etablere eit studietilbod med treårig lærarutdanning i samarbeid med kommunesektoren og universitet- og høgskulesektoren.
- Stortinget ber regjeringa leggje til rette for at ei treårig lærarutdanning blir tilbydd desentralisert og fleksibelt, slik at vaksne med erfaring frå skule og lokalsamfunn i heile landet kan ta utdanninga ved sida av arbeid.
- Stortinget ber regjeringa sørgje for at ei treårig lærarutdanning kan byggjast på ved hjelp av ei modulbasert ordning fram til mastergrad.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Forsknings- og høyere utdanningsminister Sigrun Aasland har uttalt seg om forslaget i brev av 13. april 2026. Uttalelsen følger som vedlegg til innstillingen.

Komiteen har invitert til å gi skriftlige høringsinnspill i saken. De skriftlige innspillene og sakens øvrige dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åse Kristin Ask Bakke, Julia Eike-land, Vebjørn Gorseth og Sander Delp Horn, fra Fremskrittspartiet, Line Marlene Haugen, Lill Harriet Sandaune, Joakim Myklebost Tangen og Simen Velle, fra Høyre, Monica Mølvær og Ola Svenneby, fra Sosialistisk Venstreparti, Sunniva Holmås Eidsvoll, fra Senterpartiet, Erling Sande, fra Rødt, Hege Bae Nyholt, fra Kristelig Folkeparti, Joel Ystebø, og fra Venstre, fungerende leder Guri Melby, viser til representantforslaget om tiltak for å styrke rekrutteringen av kvalifiserte lærere i norsk skole.

Komiteen understreker at tilgang på kvalifiserte lærere er avgjørende for elevenes læring, trivsel og muligheter videre i livet. Mangelen på lærere, særlig i enkelte fag og i deler av landet, er en utfordring som berører kvaliteten i opplæringen og likeverdige tilbud.

Komiteen vil samtidig fremme betydningen av høy kvalitet i lærerutdanningen. Gode utdanningsløp som ivaretar både faglig fordypning og praksisnær kom-

petanse, er sentralt for å sikre en sterk skole også i fremtiden.

Komiteen mener det er viktig at utviklingen av lærerutdanningen skjer i tett samarbeid med sektoren og med utgangspunkt i skolens og samfunnets behov. Rekrutteringsutfordringene er sammensatte, og både utdanning, arbeidsvilkår og utviklingen av profesjonen må ses i sammenheng.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre viser til statsrådets uttalelse hvor hun skriver at det var et behov for et kvalitetsløft i lærerutdanningen når kravet om mastergrad for lærerstudenter ble innført i 2017. Disse medlemmer tar rekrutteringsutfordringene i skolen på alvor, men mener likevel at kortere lærerutdanning ikke er veien å gå for å møte kompetansebehovet som er i dagens skole.

Skolehverdagen er kompleks, og det er et behov for et høyt faglig nivå. Masterutdanning for grunnskolelærere ble innført i 2017 av et bredt flertall på Stortinget. Da hadde allmennlærerutdanningen vært en fireårig utdanning siden 1992. Forskning viser at kvaliteten i den fireårige utdanningen ikke var god nok, og at det var behov for at nyutdannede hadde tyngre kompetanse. Disse medlemmer mener det ikke er noe som tilsier at det er blitt et mindre behov for kompetansen en masterutdanning gir.

Disse medlemmer viser til at barnehagene og skolene ikke bare har et utdanningsoppdrag, men også et dannelsesoppdrag. Lærerstudentene modnes i rollen som klasseleder og tilegner seg fagkunnskap. De skal få kompetanse om hvordan håndtere elever som trenger ekstra oppfølging, og hvordan samtlige elever lærer og utvikler seg, og ikke minst er det av vesentlig betydning å sikre gode læringsmiljø.

Disse medlemmer viser til Lærerstudentene i Utdanningsforbundets og Norsk Lektorlags høringsinnspill og deler deres bekymringer med en treårig lærerutdanning. I Skolelederforbundets høringsinnspill påpekes det at det er et større elevmangfold i dagens klasserom, og at utfordringene kan være mer komplekse enn det har vært tidligere.

Disse medlemmer mener det vil være feil å redusere lengden på lærerutdanningen, og understreker at hovedmodellen for lærerutdanning fortsatt bør være en femårig, forskningsbasert profesjonsutdanning. Regjeringen har også åpnet opp for at institusjonene kan søke om alternative organiseringer av lærerutdanningen. Nord universitet er i gang med et forsøk på grunnskolelærerutdanning for 1.–10. Selv om det er viktig at lærerutdanningene også er desentralisert og fleksible, er det viktig at dette ikke skal være en svekkelse av masterkravet, noe som disse medlemmer mener er nødvendig for å sikre en god lærerutdanning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil understreke at behovet for flere lærere ikke kan løses ved å senke kravene til dem som skal inn i yrket. Lærere må ha solid faglig og pedagogisk kompetanse. Disse medlemmer merker seg at sentrale aktører i sektoren advarer mot å redusere omfanget av lærerutdanningen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det fortsatt bør være lærerutdanning på masternivå, men at det må være mer fleksibilitet og muligheter også for kortere utdanningsløp. Etter disse medlemmers syn er det imidlertid ikke grunnlag for å etablere en treårig lærerutdanning som et hovedgrep for å møte lærermangelen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre mener likevel at dagens lærerutdanning har et forbedringspotensial. Flere innspill peker på behovet for sterkere kobling mellom teori og praksis, og at deler av utdanningen oppleves som for lite relevant for yrkesutøvelsen.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet vil særlig peke på at masteroppgaven utgjør en betydelig del av studieløpet, og at det derfor er viktig at den i størst mulig grad bidrar til profesjonsutvikling og praksisnær kompetanse. Forskningskompetanse er samtidig en viktig del av lærerprofesjonen, og det er behov for en god sammenheng mellom forskningsbasert kunnskap og praktisk profesjonsutøvelse.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre vil peke på behovet for å styrke kompetansehevingen for lærere som allerede er i skolen, særlig for dem med utdanning fra før innføringen av masterkravet. Etter disse medlemmers syn bør det legges bedre til rette for at disse lærerne kan bygge på til masternivå gjennom fleksible og tilpassede studieløp som kan kombineres med arbeid.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet mener det også er behov for å gjøre det enklere for kandidater med faglig fordypning å kvalifisere seg til læreryrket. Etter disse medlemmers syn bør det legges bedre til rette for arbeidsintegreerte løp der kandidater med relevant mastergrad i vitenskapsfag kan ansettes i skolen samtidig som de gjennomfører pedagogisk og fagdidaktisk utdanning, med mål om å oppnå full lærerkompetanse.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Rødt fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om en forkortet og mer fleksibel modell for praktisk-pedagogisk utdanning.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet vil understreke betydningen av god veiledning og oppfølging av nyutdannede lærere, både for å sikre kvalitet i undervisningen og for å beholde lærere i yrket.

Medlemene i komiteen frå Høgre viser til at Høgre over tid har vore ein pådrivar for å styrkje lærarutdanninga gjennom femårig master, tydelegare opptakskrav og sterkare satsing på fagleg fordjuping. Desse medlemene viser til at Høgre innførte skjerpa opptakskrav til lærarutdanninga fordi læraren er den viktigaste faktoren for elevane si læring i skulen. Desse medlemene meiner det er avgjerande å halde oppe ambisjonane for læraryrket og styrkje statusen til profesjonen, slik at fleire søker seg til skulen og blir verande i yrket.

Medlemene i komiteen frå Framstegspartiet, Høgre og Venstre merkar seg at regjeringa har valt å fjerne opptakskrava til lærarutdanninga. Desse medlemene meiner det er viktigare enn nokon gong å halde fast ved høge ambisjonar for kvalitet og kompetanse i skulen. I ein skulekvardag som blir stadig meir kompleks, med større behov for tidleg innsats, tilpassa opplæring og tett oppfølging av elevane, meiner desse medlemene at svaret må vere å styrkje lærarprofesjonen, ikkje å senke forventningane til utdanninga.

Fleirtalet i komiteen, medlemene frå Framstegspartiet, Høgre, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, peikar på at mangelen på kvalifiserte lærarar er ei stor utfordring mange stader i landet, særleg i distrikta. Det er derfor nødvendig å diskutere tiltak som kan bidra til å rekruttere fleire til læraryrket og gjere utdanninga meir tilgjengeleg for fleire grupper. Samtidig meiner fleirtalet at løysingane må byggje opp under kvaliteten i skulen, ikkje svekkje han.

Fleirtalet understrekar at det allereie er etablert fleire fleksible ordningar innanfor dagens lærarutdanning, mellom anna desentraliserte og samlingsbaserte tilbod. Dette gir moglegheit for vaksne og personar med erfaring frå arbeidslivet til å ta lærarutdanning ved sida av jobb og familie. Fleirtalet meiner slike løysingar er viktige for å møte kompetansebehov i heile landet, samtidig som ein held fast ved ambisjonen om høg kvalitet i lærarutdanninga.

Fleirtalet meiner samtidig at meir fleksible utdanningsløp og moglegheiter for vidare påbygging kan vere positive verkemiddel for å rekruttere fleire til lærar-

yrket. Det er viktig å leggje til rette for at fleire kan kvalifisere seg vidare gjennom modulbaserte og fleksible løp fram mot mastergrad, utan å redusere dei faglege ambisjonane for lærarprofesjonen.

Fleirtalet meiner derfor det er viktig å vidareutvikle fleksible og desentraliserte ordningar innanfor rammene av dagens lærarutdanning, framfor å etablere ei ny treårig lærarutdanning som kan bidra til å svekkje ambisjonane for lærarprofesjonen.

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet og Raudt viser til at mangelen på kvalifiserte lærarar er ei av dei største utfordringane i norsk skule, og at situasjonen allereie i dag er krevjande, særleg i distrikta. Når ein betydeleg del av undervisninga blir gitt av lærarar utan godkjend utdanning, blir kvaliteten i opplæringa svekt, og elevane sine moglegheiter for læring, meistring og trivsel reduserte. Desse medlemene meiner at utviklinga er urovekkjande og understrekar behovet for målretta tiltak for å sikre tilstrekkeleg tilgang på kvalifiserte lærarar i heile landet.

Desse medlemene viser til søkjartala til lærarutdanningane for grunnskulelærarutdanning 1.–7. trinn og 5.–10. trinn, der ferske tal frå HK-dir syner at søkjartala har stabilisert seg på eit lågare nivå dei siste åra samanlikna med perioden før pandemien. Fallet i søkjartala kan sjåast i samheng med omlegginga til femårige masterløp og innføringa av skjerpa opptakskrav.

Desse medlemene meiner det var viktig å justere opptakskriteria og opne for meir fleksible lokale opptak. Samstundes er det viktig å ha ein ambisjon om å auke søkjartala slik at fleire kvalifiserte lærarar kan undervise i norske klasserom. Evalueringar av lærarutdanninga syner mellom anna at masteroppgåva av mange blir opplevd som lite praksisnær, og at mangelen på ein grad etter tre år skil lærarutdanninga frå dei fleste andre profesjonsutdanningar.

Desse medlemene meiner det er behov for større fleksibilitet og fleire vegar inn i læraryrket. Desse medlemene meiner at ei treårig lærarutdanning kan vere eit viktig supplement til den integrerte femårige lærarutdanninga.

Desse medlemene fremjar på bakgrunn av dette følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa etablere eit studietilbod med treårig lærarutdanning i samarbeid med kommunesektoren og universitet- og høgskulesektoren.»

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet meiner ei treårig lærarutdanning kan bidra til å kvalifisere personar som allereie arbeider i skulen utan formell kompetanse, og senke terskelen for vaksne som ønskjer å utdanne seg til lærar. Denne medlemen understrekar at målet ikkje er å svekkje kvaliteten i lær-

arutdanninga, men å sikre at fleire elevar møter kvalifiserte lærarar i klasserommet.

Denne medlemmen legg vekt på at eit treårig studieløp bør utviklast i tett samarbeid med kommunesektoren og universitets- og høgskulesektoren, slik at utdanninga held høg fagleg kvalitet og er godt tilpassa skulen sine faktiske behov. Ei desentralisert og fleksibel organisering vil gjere det mogleg for fleire å kombinere utdanning med arbeid, og bidra til betre rekruttering i område med særleg stor lærarmangel.

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet og Raudt fremjar følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa leggje til rette for at ei treårig lærarutdanning blir tilbydd desentralisert og fleksibelt, slik at vaksne med erfaring frå skule og lokalsamfunn i heile landet kan ta utdanninga ved sida av arbeid.»

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet meiner vidare at det er viktig at ei treårig lærarutdanning kan byggjast vidare til mastergrad gjennom ei modulbasert ordning. På denne måten kan studentane få formell kompetanse til å arbeide som lærar etter tre år, samstundes som det blir lagt til rette for vidare fagleg fordjuping og kompetanseutvikling over tid.

Denne medlemmen viser til at forslaget samla sett kan bidra til å rekruttere fleire til lærarutdanningane, redusere bruken av mellombelse løysingar og vikarar, og styrkje kvaliteten i opplæringa til beste for elevane.

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet og Raudt fremjar følgjande forslag:

«Stortinget ber regjeringa sørge for at ei treårig lærarutdanning kan byggjast på ved hjelp av ei modulbasert ordning fram til mastergrad.»

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til representantforslaget og til at forslagsstillerne reiser en reell og viktig problemstilling om rekrutteringen til læreryrket. Disse medlemmer deler bekymringen for at for få søker lærerutdanningen, at for mange forlater yrket, og at det er ufaglærte i klasserom som skulle hatt kvalifisert personell. Disse medlemmer mener likevel at forslaget om å gjeninnføre en treårig lærerutdanning er et feilspor, og kan ikke støtte forslagene.

Disse medlemmer vil understreke at innføringen av femårig masterutdanning for grunnskolelærere var et bevisst kvalitetsløft, vedtatt etter omfattende faglige utredninger og brede politiske kompromisser. Begrunnelsen var ikke at lærere skulle få lengre utdanning for utdanningens egen skyld. Begrunnelsen var at den

tidligere allmennlærerutdanningen ikke ga tilstrekkelig faglig fordypning, at undervisningsfag med så lite som 20 studiepoeng ikke kvalifiserte godt nok for klasserommet, og at evalueringen av den utdanningen viste vedvarende problemer med fagtrengsel og overflatisk faglig dekning. Disse medlemmer viser til høringsinnspillet fra Utdanningsforbundet, som peker på nettopp dette:

«Allmennlærerutdanningen hadde undervisningsfag med lavt omfang – fra 20 til 60 studiepoeng. Også allmennlærere underviste i fag de ikke hadde utdanning i.»

Disse medlemmer mener det er disse problemene en treårig utdanning vil bringe tilbake.

Disse medlemmer vil videre vise til at både Lærerstudentene i Utdanningsforbundet og Skolelederforbundet, altså både de som tar utdanningen og de som leder skolene som skal ansette dem, går imot forslaget i sine skriftlige innspill. Lærerstudentene uttaler at forslaget

«vil bidra til å bygge ned kvaliteten i utdanningene, gjøre både yrket og utdanningene mindre attraktive og være et kontraproduktivt tiltak for å oppnå målene representantene ønsker seg».

Skolelederforbundet skriver at

«utfordringa i skulen er ikkje at lærarane har for høg kompetanse, men at for få søker utdanninga og at for mange forlèt yrket».

Disse medlemmer deler denne diagnosen. En kortere og faglig tynnere utdanning løser ikke et rekrutteringsproblem som handler om lønn, arbeidsvilkår, status og betingelser i yrket.

Disse medlemmer vil også vise til høringsinnspillet fra Tekna, som peker på at lærere må ha fordypet seg i vitenskapelig metodelære og være trent på å arbeide forskningsbasert. I en tid der elevene må læres opp til å vurdere kilder, skille forskningsbasert kunnskap fra det som ikke er det, og navigere et stadig mer komplekst informasjonsbilde, er det å redusere det vitenskapelige fundamentet i lærerutdanningen et signal i feil retning.

Disse medlemmer mener at rekrutteringsutfordringen er reell, men må møtes med treffsikre tiltak som ikke svekker kvaliteten i selve utdanningen. Å utvide PPU-ordningen med flere plasser for å gi en raskere vei inn i yrket for personer med allerede opparbeidet fagkompetanse, og å supplere masterkravet til PPU med et alternativt krav om to års relevant praksis, er virkemidler som åpner flere veier inn i yrket uten å gå på bekostning av selve utdanningskvaliteten.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Rødt og Venstre fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å utvide ordningen med praktisk-pedagogisk utdanning med flere plasser for å bøte på lærermangelen og for å ha en 'rask' vei inn i læreryrket for de med allerede opparbeidet fagkompetanse.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere å supplere masterkravet til praktisk-pedagogisk utdanning med et alternativt krav om to års praksis.»

Komiteens medlem fra Venstre vil avslutningsvis bemerke at en svekkelse av lærerutdanningens omfang og innhold også vil ha konsekvenser for læreryrkets status og dermed for selve rekrutteringen forslagsstillerne ønsker å styrke. En profesjon som signaliserer at den krever mindre faglig kompetanse enn for kort tid siden, vil ikke fremstå som mer attraktiv. Den vil fremstå som mindre seriøs. Dette medlem mener Stortinget bør holde fast ved den retningen som ble valgt, og heller forsterke arbeidet med å bedre lønns- og arbeidsvilkår, redusere administrasjonsbyrden i skolen, bygge laget rundt læreren, og åpne flere fleksible inntaksveier til den eksisterende mastergrads-utdanningen.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om en forkortet og mer fleksibel modell for praktisk-pedagogisk utdanning.

Forslag fra Senterpartiet, Rødt og Venstre:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen vurdere å utvide ordningen med praktisk-pedagogisk utdanning med flere plasser for å bøte på lærermangelen og for å ha en «rask» vei inn i læreryrket for de med allerede opparbeidet fagkompetanse.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen vurdere å supplere masterkravet til praktisk-pedagogisk utdanning med et alternativt krav om to års praksis.

Forslag fra Senterpartiet og Rødt:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringa etablere eit studietilbod med treårig lærarutdanning i samarbeid med kommunesektoren og universitet- og høgskulesektoren.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringa leggje til rette for at ei treårig lærarutdanning blir tilbydd desentralisert og fleksibelt, slik at vaksne med erfaring frå skule og lokalsamfunn i heile landet kan ta utdanninga ved sida av arbeid.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringa sørgje for at ei treårig lærarutdanning kan byggjast på ved hjelp av ei modulbasert ordning fram til mastergrad.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og råår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:218 S (2025–2026) – Representantforslag frå stortingsrepresentantane Erling Sande, Bengt Fasteraune og Ole Herman Sveian om ei treårig lærarutdanning som bidreg til fleire kvalifiserte lærarar i norske klasserom – vedtas ikke.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 19. mai 2026

Guri Melby

fung. leder

Monica Molvær

ordfører

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Forsknings- og høyere utdanningsministeren

Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

26/1748-

13. april 2026

Representantforslag 218 S (2025-2026) om treårig lærerutdanning som bidrar til flere kvalifiserte lærere i norske klasserom

Jeg deler representantenes engasjement for å sørge for godt kvalifiserte lærere til barnehagene og skolene. Regjeringen tar rekrutteringsutfordringene i skolene på alvor, men kortere lærerutdanning er ikke veien å gå for å møte kompetansebehovet i skolen. Vi trenger lærerutdanninger som utdanner lærere med solid faglig kompetanse og praktisk erfaring, slik at de er godt forberedt på hverdagen i barnehagen og skolen. Dagens lærerutdanning skal utdanne lærere som kan ivareta oppdraget barnehagen og skolen har fått – å gi barna og elevene de beste forutsetninger for læring og utvikling.

Skoler og barnehager har både et utdanningsoppdrag og et danningsoppdrag. Lærerstudentene må derfor både tilegne seg fagkunnskap og modnes i rollen som formidler og klasseleder. I lærerstudiet skal studentene opparbeide kompetanse om hvordan elever lærer og utvikler seg, og hvordan læreren skaper gode læringsmiljø. Å legge til rette for elever som trenger ekstra oppfølging, å samarbeide med kollegaer og å samarbeide med hjemmet, er en del av dette. Lærerstudentene skal kunne bruke forskning og omsette kunnskapen i praksis, og selv bidra i utvikling av lærerprofesjonen.

Masterutdanning for grunnskolelærere ble innført i 2017, med bred støtte i Stortinget. Da hadde grunnskole-/allmennlærerutdanningen vært fireårig siden 1992. Evalueringer og forskning viste at kvaliteten i den fireårige utdanningen ikke var god nok. Det var behov for at nyutdannede hadde tyngre fagkompetanse og bedre forutsetninger for å bruke kunnskap aktivt i sitt arbeid i og utenfor klasserommet. Et viktig mål med masterutdanning er at lærere skal ha en kritisk reflektert holdning til egen og skolens praksis.

De fleste lærere i videregående skole har lenge hatt utdanning på hovedfags-/masternivå. Med masterutdanning for de aller fleste nyutdannede lærere, blir kompetansenivået blant lærere høyere, og det styrker profesjonen samlet sett. Vi må også være klar over at et studietilbud med treårig lærerutdanning vil innebære at nyutdannede lærere kommer ut med færre fag, og dette vil særlig være krevende for små skoler i distriktene.

Regjeringen jobber kontinuerlig med å styrke og forbedre lærerutdanningene. Regjeringen gir rammer for utdanningene gjennom rammeplaner. Læreplanene for skoleverket er også førende for lærerutdanningene. Universiteter og høyskoler har en lovfestet rett til å utvikle og etablere studietilbud. I institusjonenes samfunnsmandat ligger en forpliktelse om å tilpasse egne studietilbud til behovet i samfunnet. Derfor mener jeg at det er viktig at institusjonene får handlingsrom til å utvikle gode utdanninger som møter lokale behov. Lærerutdanningsinstitusjonene har opplevd at den nasjonale styringen med detaljerte rammeplaner har hindret dem i å utvikle utdanninger med regionale tilpasninger.

Regjeringen arbeider nå med å forenkle styringen av lærerutdanningene ved å samle 11 detaljerte rammeplaner, til to overordnede rammeplaner, den ene for samiske lærerutdanninger. Målet er å legge til rette for at institusjonene kan utvikle kvaliteten i lærerutdanningene og gi fleksibilitet til å utvikle tilpassede tilbud, slik representantene etterspør. Kravet om masterutdanning står fast, men det kan være flere måter å oppnå mastergrad på.

Det er riktig, som representantene skriver, at vi mangler kvalifiserte lærere flere steder i landet. Vi jobber langs flere spor med rekrutteringsutfordringene. I april i fjor oppfordret jeg institusjonene til å søke om å gjennomføre forsøk med alternativ organisering av lærerutdanningene, som bedre kan møte samfunnets behov. Universitet i Sørøst-Norge har svart på oppfordringen og søkt om tre ulike forsøk. Disse har jeg godkjent, og det første forsøket starter opp nå til høsten. Nord universitet er allerede i gang med et forsøk med grunnskolelærerutdanning for 1.–10. trinn. Jeg vil minne om at det allerede er mulig for lærerutdanningsinstitusjonene å tilby studieløp der studentene jobber i skolen under utdanningen.

I meld. St. 19 (2023–2024) *Profesjonsnære utdanninger over heile landet*, åpnet regjeringen for at søkere med bachelorgrad kunne ta praktisk-pedagogisk utdanning, enten ved å ta en praktisk-pedagogisk utdanning på 120 studiepoeng, som gir mastergrad, eller som en midlertidig ordning, ved å ta opp søkere med minst to års erfaring fra undervisningsarbeid i skolen. Vi har også gode erfaringer med at institusjonene legger til rette for at de som ikke har fullført en påbegynt lærerutdanning, får mulighet til å fullføre. Dette er en ordning som vi har finansiert over flere år, og som hovedsakelig utspiller seg i distriktene. Ordningen har bidratt til å skaffe flere lærere i områder med stor lærermangel.

Det er allerede flere muligheter for å ta lærerutdanning desentralisert og fleksibelt, noe institusjonene har lagt til rette for i mange år. Alle lærerutdanningsinstitusjoner har etablert

partnerskapssamarbeid med praksisfeltet, noe som er et godt utgangspunkt for samarbeid om å utvikle studietilbud.

Sammen med de mest sentrale partene i utdanningssektorene har vi utarbeidet en rekrutteringsstrategi som handler om å få flere studenter til lærerutdanningene, og at flere lærere skal bli i yrket. Vi har skapt flere veier inn i læreryrket og sørget for at enkelte grupper ansatte i skolen kan få stipend for å ta en lærerutdanning. Jeg er glad for at det høsten 2025 var 20 prosent flere studenter som startet på en grunnskolelærerutdanning enn året før.

Antall årsverk utført av lærere som ikke oppfyller kompetansekravet for tilsetting, har gått ned de to siste årene. Det er nå litt over 2 100 årsverk utført av ukvalifiserte, dvs. en andel på 3,8%. Dette er den laveste andelen de siste fem årene. De siste årene har det også vært en tydelig nedgang i andelen lærere som underviser uten fordypning i norsk, matematikk og engelsk, fra hhv. 11,9%, 18,8% og 35,8% i norsk, matematikk og engelsk skoleåret 2021-2022 til 9,7%, 14,5% og 32% inneværende skoleår. Dette er bra, det viser at det går riktig vei og at vi får flere og bedre kvalifiserte lærere inn i klasserommene.

Gjennom forskning og utviklingsarbeid bidrar lærerutdanningene med kvalitetsutvikling og kunnskapsutvikling i barnehager og skoler. Studenter bringer med seg ny kunnskap fra utdanningen til barnehagen og skolen der de har praksis. Det blir en vinn-vinn-situasjon. I dagens komplekse samfunn er det helt avgjørende at hovedmodellen for lærerutdanning er på masternivå, og jeg tror ikke vi når målet om bedre kvalitet i barnehager og skoler ved å senke kravene til de som skal bli lærere.

Med hilsen

Sigrun Aasland

Dokumentet er godkjent elektronisk og påført statsrådets signatur